

Vina

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[1995](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 24. 10. 1995
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 24. 10. 1995

Vina

Jaspers psal svou *Schuldfrage* v situaci, která se podstatně odlišuje od naší situace dnešní: Německo začalo válku a bylo poraženo. To byla dvě neotřesitelná fakta. Mírové podmínky diktuje v takových případech vítěz, a to bez ohledu na to, jaké byly motivy zahájení války a jak, tj. z jakých příčin došlo k porážce. Kdyby zvítězilo Německo, diktovalo by nepochybně mnohem bezohledněji. Válka je naprosto necivilizovaný prostředek, jak řešit rozpory mezi státy a národy. Ve válce může bezprávi slavit triumfy a právo může naopak podlehnout. Válka je poslední prostředek, který zbývá utlačenému, který se nechce podrobit, ale bránit. Válka je však zároveň také první prostředek, po němž sahá násilník, když nepomohly pohrůžky. Německo nesáhlo k válce, protože bylo nespravedlivě utlačováno, ale protože chtělo jednak opravit výsledky války předchozí, jednak dosáhnout nebývalé nadvlády nad Evropou a vůbec nad světem. Prostředky, jichž ke svým cílům používalo, byly nelidské. Ale německá politika byla nelidská dokonce tam, kde už vůbec nešlo o prostředky vedení války. Masová likvidace celých vrstev porobených národů a zejména holokaust, likvidační tažení proti Židům jako Židům, daleko přesahovala hrůzy, které jsou ve válkách našeho století bohužel už běžné. Za těchto okolností měl Jaspers za to, že je třeba zřetelně pojmenovat německou vinu. Když naproti tomu uvažujeme o vině v naší dnešní situaci, musíme dbát toho, že nemůžeme Jasperse nikterak napodobovat, i když v mnoha jeho formulacích najdeme cosi vážně a hluboce oslovujícího také nás. Naše česká situace je především nesrovnatelně konsolidovanější než poválečná situace německá. Proto jsme zavázáni k tomu, abychom vše posuzovali klidněji a bez rozčilení (jak říkával Masaryk). A mám-li k tomu říci něco také já, předpokládám, že očekáváte také něco filosofičtějšího. Zatímco by bývalo mělo málo smyslu, kdyby Jaspers do svých úvah (původně přednášek) zařadil celé filosofické partie, mám za to, že dnes naopak se bez filosofického ponoru ke kořenům, tj. bez filosofické radikálnosti (*radix* = kořen) neobejdeme. (Pozn. k přednášce v Ak. Ymce.)

(Praha, 951024-1.)